

DR. SZIGETI JENŐ

VÁLASZOK NAPJAINK KÉRDÉSEIRE

Miért
éppen
a

SZOMBAT

?

KIADVÁNYSOROZAT

**válaszok
napjaink
kérdéseire**

HETEDNAPI ADVENTISTA EGYZHÁZ
BUDAPEST TERÉZVÁROSI GYÜLEKEZETE

A sorozat eddig megjelent kiadványai:

- Dr. Szigeti Jenő: Miért engedi meg Isten?
Erdélyi László: Elmúló és örökkévaló alkotások
Dr. Hangyás László: Jézus az ajtód előtt áll
Erdélyi László: Keskeny út a sztrádán
Tony Campbell: Álmodok, amelyek megváltoztatják a világot
Dr. Szigeti Jenő: „Urunk, taníts minket imádkozni”
Ócsai Sándor: Az embert kereső Isten
Erdélyi László: Új világregend - kényszerpályán?
Erdélyi László: Krisztus a közbenjárónk
Dr. Szigeti Jenő: Miért van annyiféle vallás?
Dr. Szigeti Jenő: Miért éppen a szombat?

**válaszok
napjaink
kérdéseire**

A „VÁLASZOK NAPJAINK KÉRDÉSEIRE” sorozat és embléma
a Hetednap Adventista Egyház Terézvárosi Gyülekezetének tulajdona.
Minden jog fenntartva!

Kiadványterv és szerkesztés: Dr. Erdélyiné Halász Edit

Kiadja:

„Boldog Élet” Alapítvány

(1062 Budapest, Székely Bertalan u. 13.)

Felelős kiadó: Dr. Szigeti István

ISBN szám:

ISSN szám: 1789-5855

Dr. Szigeti Jenő

Miért éppen a szombat?

HETEDNAPI ADVENTISTA ÉGYHÁZ

BUDAPEST TERÉZVÁROSI GYÜLEKEZETE

„Boldog Élet” Alapítvány

Budapest, 2011

Egy beszélgetés emléke

Néhány héttel ezelőtt találkoztam egy régi barátommal, akivel bé-kés egyetértésben sokat beszélgettünk Isten dolgairól. Ritka manapság az ilyen beszélgetőtárs. Ezért örültünk a váratlan találkozásnak. Beszélgetés közben elhangzott egy mondat, aminek ürügyén készült ez a kis könyvecske:

- „Tudod, én szeretlek, tisztellek benneteket adventistákat, de nem tudom, hogy miért épp a szombathoz ragaszkodtok görcsös erőfeszítés-sel, mikor tudom, hogy az üdvösség egyetlen feltételének Jézus Krisztus követését tartjátok? Adventistákkal beszélgetve mindig megértést és türelmet tapasztaltam a másféle hitű emberek iránt. Mi az oka ennek a következetes szombatünneplésnek?”

Mivel mindketten siettünk dolgunk után, csak néhány barátságos szót tudtam erre válaszolni, s abba maradtunk, hogy erre még egy nyugodtabb alkalommal visszatérünk. Ebben a kis füzetben az olvasó az ezt követő beszélgetések rövid foglalatát találja.

Miért éppen a szombat? - Sokan kimondva, kimondatlanul felteszik ezt a kérdést. A válaszadáshoz - segítségül - néhány gondolatot leírtam.

*„Emlékezzél meg a szombat napjáról,
és szenteld meg azt!
Hat napon át dolgozz,
és végezd mindenféle munkádat!
De a hetedik nap a te Istenednek,
az Úrnak szombatja.*

*Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad,
se leányod, se szolgád, se szolgálód, se állatod,
se a kapuidon belül tartózkodó jövevény.
Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr az eget,
a földet, a tengert és mindent, ami azokban van,
a hetedik napon pedig megpihent.
Azért megáldotta és megszentelte
az Úr a szombatot”
(2Móz 20:8-11).*

MIÉRT A SZOMBAT AZ ÜNNEPLÉS NAPJA?

... mert a szombat a teremtés születésnapja

Kezdetben, a tér és az idő kezdetén Isten állt, akinek szava rendet tudott teremteni a puszta és kietlen földön. Az ókori keleti ember három elemet ismert: a fényt, a vizet és a földet. Ennek sorrendjében először elválasztotta Isten az össze nem tartozókat, majd pedig benépesítette a világot, és közben az idő rendjét is megalkotta. Ezért találjuk minden nap leírásának végén: *„Így lett este, és lett reggel”* (1Móz 1: 5. 8. 13. 19. 23. 31.) Isten a világ dolgainak megteremtésével elrendezte számunkra az időt.

A teremtéstörténet második „képsíkja” az ember teremtése szempontjából mondja el világunk indulását. Ebben a teremtéstörténetben is hangsúly kerül az ember időhöz kötött életére. Isten azért teremtette az időt, hogy benne teret adjon az ember cselekedetének. Az ember idejét a munka tölti ki, a rábízott gazdag kert művelése és őrzése (2:15-16). Az idő akkor van békességben az emberrel, ha kitölti a munka. Ezért a munka és az idő mindig összetartozik. Ezt a harmóniát megrontotta a bűn. Ezért lett a munka átká a fáradtság, a céltalanság. Az idő is az ember ellen fordult, hiszen a bűn zsoldja, természetes következménye a halál.

A két teremtéstörténet központjában áll a hetedik nap megszentelésének parancsa. „*A hetedik napra elkészült Isten a maga munkájával, amelyet alkotott, és megpihent a hetedik napon egész alkotó munkája után. Azután megáldotta és megszentelte Isten a hetedik napot, mivel azon pihent meg Isten egész teremtő és alkotó munkája után*” (1Móz 2, 2-3). A hetedik nap a teremtéstörténet nagy meglepetése. Úgy olvassuk, hogy a hatodik nap végén készen van a világ, a csillagoktól az emberig minden igen jó. Isten a teremtés folyamatát egy nagy súlyú kijelentéssel le is zárja: „*És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó. Így lett este, és lett reggel: hatodik nap*” (1Móz 1:31).

Mire van még ezután szükség? Meglepetésünkre Isten, aki nem fárad el sohasem - megpihen, de nem azért, hogy tétlen maradjon, hanem azért hogy valamivel megajándékozza az embert. Ez nem Isten visszavonulásának a napja, hanem a Teremtővel való találkozás ideje.

A teremtés hetedik napjával kapcsolatosan JÜRGEN MOLTSMANN professzor így írt: „Figyelemreméltó, hogy a keresztény hagyományokban, különösen a nyugati egyházaknál a teremtés többnyire, mint a ‚hat nap műve‘ nyer bemutatást. A teremtés ‚befejezése‘ a ‚hetedik nap‘ által erősen háttérbe szorul vagy egyszerűen túlnéznek rajta. (...)

Ezért Istent a maga lényében csak ‚teremtő Istenként‘ (P. Tillich) értik, és ebből következik, hogy az embereket is ennek az Istennek a kép-másaként csak annyiban ismerik fel, amennyiben ‚teremtő emberekké‘ lesznek. A szombaton ‚nyugvó Isten‘, az áldó és ünneplő Isten, aki saját teremtésének örül, és aki éppen ez által megszentelő Isten, teljesen háttérbe kerül. Ezért az emberek számára is életük értelme azonosul munkájukkal és alkotásukkal és a pihenést, az ünnepet, a létükön való örvendezést, mint haszontalan dolgot számúzik az értelmetlenségbe.” (A reménység fényei Bp, 1985. Református Sajtóosztály, 321-322).

A világnak, mint Isten teremtésének a megértése, a szombat nélkül lehetetlen. A hatnapi munkában az ember részt kap Isten alkotásából, a hetedik nap nyugalmaiban Isten gondolataival, teremtői szándékával találkozik. A szombatnapi nyugalomnak az a lényege, hogy Isten teremtésének részeként értem meg önmagam. Így találok meg a békét. JÜRGEN MOLTSMANN megállapítása szerint „Isten szombatjának a megtapasztalása nélkül és ünneplése nélkül” lehetetlen (322). „A szombat az a nap, amelyben Isten jelen van. Ezért a ‚szombat‘ Istennek neve is” (J. Moltmann).

A teremtés Isten műve, a szombat viszont Isten jelenléte. A teremtés remekelt csudáiban Isten akaratának mindenható hatalma mutatkozik meg, a szombatban viszont Isten léte lesz nyilvánvaló. „A teremtésre úgy lehet tekinteni, mint Istennek művében való kijelentésére, de csak a szombat az Isten önkijelentése. Ezért torkollik a teremtés műve a teremtés szombatjába. Ezért a teremtés szombatjával már megkezdődik a dicsőség birodalma: minden teremtmény reménysege és jövője” (Jürgen Moltmann, 326).

A teremtéstörténet szerint „*megáldotta és megszentelte Isten a hetedik napot, mivel azon pihent meg Isten egész teremtő és alkotó munkája után*” (1Móz 2:3). Az Ószövetség szerint az áldás mindig megsokszoroz, a megáldott dologhoz hozzáad valamit. Isten itt megajándékozza az embert azzal az idővel, amiben ő jelen van.

JÜRGEN MOLTSMANN szerint „a szombat megőrzi a teremtett lényeket a semmivé-léttől és nyugtalan lényüket megtölti az örökkévaló Isten jelenlétének boldogságával. (...) Ez a szombati áldás” (327).

Isten nemcsak megáldotta, hanem meg is szentelte ezt a napot. Így jelenik meg először a Bibliában ez a szó: „*megszentelte*”. Ez azt jelenti, hogy kiválaszt, elkülönít egy célra: tulajdonának és érinthetetlennek nyilvánít. Itt is figyelemre méltó, hogy ez nem egy teremtményre, nem is a teremtés egy helyére vonatkozik, hanem egy időre, a hetedik napra.

Az idő, minden ember közös kincse. A szombat mindenkié, hiszen benne az idő és az örökkévalóság érintkezik. Isten egyetemes ajándéka az idő, amelynek a keretében élő ember az örökkévalóval találkozhat, aki az önmagával való közösségre teremtett minket.

MIÉRT A SZOMBAT AZ ÜNNEPLÉS NAPJA?

... mert a szombat a Tízparancsolat szíve

A törvény nem kőtábla, hanem Isten és az ember, ember és a felebarát, valamint az ember és a világ kapcsolatának szabályozója. Bár a Biblia szerint Isten Mózesnek a Hóreb hegyén adta át kőtáblára írva, mégis örökkévaló, mert belénk épült. Így kezdődik: *„Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából”* (2Móz 20:2). A transzcendens Isten belép az időbe, az emberi lét történelmi valóságába. Ő kezd cselekedni. Ezért a Tízparancsolatnak nem az ember a kivitelezője, hanem Isten, aki ebben a törvényben megosztja az emberrel, a vele való közösség titkát.

Az Izráel számára megfogalmazott szombatparancs a leghosszabb a tíz közül (2Móz 20:8-11), ezért tekintettek rá úgy, mint a legfontosabbra. A Tízparancsolat Isten emberrel kötött szövetségének alapokmánya, először Isten és az ember, majd pedig az ember és az ember kapcsolatáról beszél. Ez a parancsolat az első rész összefoglalása, másrészt a hatnapi munka elrendelésével a második rész megalapozója. Ezért a törvény szíve.

Így szól a parancs: *„Emlékezzél meg a szombat napjáról, és szenteld*

meg azt! Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak szombatja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálód, se állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta és megszentelte az Úr a szombatot” (2Móz 20:8-11).

Minden emberi munka példája a teremtéstörténet. Míg a Tízparancsolat bevezetője Izrael nagy nemzetformáló történeti tapasztalatára, az egyiptomi kivonulásra utal, addig a Tízparancsolat szíve a teremtésre, minden ember közös eredetére megy vissza. Ez jelzi azt, hogy ez a törvény egyetemes, minden emberre kiterjedő hatályú. Amíg a zsidóság többi ünnepe nem volt kötelező a jövevényekre, ezt a nyugalomnapot viszont mindenkinek, a szolgálknak épp úgy, mint az állatoknak biztosítani kellett.

Már a Sínai hegynél sem volt új ez az ünnep. Ezért kezdődik így: „Emlékezzél meg”. Ennek az ünnepnek az egyik legfontosabb tartalma éppen az emlékezés, mert a dolgok elején nem az ember munkája áll, hanem az emberért cselekvő, munkálkodó Isten. Erre emlékezik az ember a szombatban.

A megszentelni szó azt jelenti, hogy Isten hatalmába utalni. Isten adta az időmet és én nem teszek mást, mint az egy hetedét visszaadom neki, hogy megajándékozzon azokkal az áldásokkal, amelyek a velem való közösségből erednek. Míg szünetet tartok a munkámban, ajándékba kapom Isten jelenlétének csendjét. Isten nem azért kérte vissza időmből ezt a huszonnégy órát, mert neki van rá szüksége. Nekem van rá szükségem, hogy ő a végtelen és én a véges, a nekem adott idő egy hetedében találkozunk és kapcsolatot építsünk egymással.

A negyedik parancsolat rendelkezik a munkáról is, ami az ember egyik legsajátosabb tevékenysége, a teremtés továbbfolytatása. Ezt a parancsot úgy is meg lehet szegni, ha az Istentől nékem ajándékozott hat nap azért válik semmivé, mert a tőle kapott idővel nem művelem és nem őrzöm a világot. Szombaton Isten meghív önmagához, hogy elgyönyörködjünk abban, amit az ő szolgálatában tehattünk. Ennek az ünnepnek segítségével olvad bele minden tevékenységünk Isten cselekedeteibe.

A munkaszünet a munkáért van. Ha nincs „rálátásunk” arra, amit tettünk, akkor életünk célját, köznapijaink értelmét veszítjük el.

A szombatra, mint ünnepre nem csupán az istentiszteletért van szükségünk, hanem munkánk értelmének belső és külső meglátásáért kell megállnunk. A negyedik parancsolat szerint a szombati munkaszünet „emberi jogként” jár nekünk. Ha nem törődünk vele, magunkat károsítjuk, emberségünket romboljuk vele.

A szombat a negyedik parancsolat szerint nem individuális ünnep, hanem mindazokra vonatkozik, akik „*kapuinkon belül vannak*”. Ezért tartották a régiek „*szent gyülekezés napjának*” a szombatot. A nyugalmat nem egyedül, némán kell átélnem, hanem közösségben. A süket csend a hangok hiánya -a beszédes csend a szív harmóniája. Isten ezt a csendet akarja velünk megosztani, őt ebben lehet megismerni.

A szombat a találkozás csöndjének a napja. Nem a kikapcsolódás, hanem a bekapcsolódás napja. Az az idő, amikor visszatalálunk, hazatalálunk Istenhez, aki megteremtett minket. Nemcsak tennivalóink gondját, fáradtságunkat tesszük le, hanem ismét bekapcsolódunk a Teremtő, életet újító áramkörébe. Ezért több a szombat, mint a teremtés emlékünnepe. Ez a nap az „*Úrnak napja*”. Épp úgy, mint ahogyan a világunk első szombatja volt, vagy Jézus második eljövételének, adventjének ideje lesz.

A negyedik parancsolat kizárja életünkéből az idegen isteneket, megítéli a bálványokat, amelyek soha sem tudnak Istenre figyelő csendet adni, végül megőriz a varázslás kísértésétől, és a helytelen imáktól, melyekkel a magunk akarátát akarjuk Istenre kényszeríteni. Ezt jelenti ugyanis ma Isten nevének hiába való felvétele. De ugyanakkor ez a parancsolat vezet be a kőtábla második részének törvényeit. Az előttünk jártak tisztelete anélkül a találkozás nélkül, amit Isten a szombatban készít, lehetetlen dolog, hiszen a tisztelethez is erre a csöndre van szükségünk. Az ölés, a házastársi hűtlenség, a lopás, a hamis, megtévesztő szándékú beszéd sem győzhető le a szombati találkozások csendje nélkül. Ha a szombatban feltöltekezünk Isten csendjével, akkor ez legyőzi bennünk az önző kívánságot, ami minden bűnnek a gyökere.

Ha a negyediket kiiktatom a parancsolatok közül, úgy teszek, mint az az ember, aki egy ház tartópillérét robbantja fel: összedől a ház. Ma nagyon sok felrobbant és összedőlt életű ember van körülöttünk. A három millió koldus országából, öt millió neurotikus országává lettünk. Vissza kell találnunk a csendhez, vissza kell találnunk a teremtés koronájához, a szombathoz, a megváltás reménységének napjához.

MIÉRT A SZOMBAT AZ ÜNNEPLÉS NAPJA?

... mert Jézus a szombatünneplés reformátora

Jézus Krisztus földi életében éppen úgy szombatot ünnepelt, mint a többi zsidó. Nem dolgozott ezen a napon, „szokása szerint bement szombat napján a zsinagógába, és felállt felolvasni” (Lk 4:16). Földi működése elején, a Hegyi Beszédben maga mondta tanítványainak, hogy: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt, vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltssem azokat. Mert bizony mondom néktek, hogy amíg az ég és a föld el nem múlik, egy jóta vagy egy vessző sem vész el a törvényből, míg minden be nem teljesedik” (Mt 5:17-18).

Mégis ez a parancsolat volt az, amivel a legtöbbször összeütközött Jézus, és emiatt többször is életveszélyes helyzetbe került. Miért?

Jézus azért jött, hogy betöltsse a törvényt. Ez nem a törvény betűjének formális tiszteletét jelentette, hanem az eredeti tartalmának, jelentésének helyreállítását. Ezért volt ő a szombat reformátora. Jézus kortársai, az írástudók úgy gondolták, hogy a szűkszavú törvényeket ki kell egészíteni. Ezért az egyszerű felszólító parancsokat tilalmakkal bástyázták körül. Jézus az ünnepet tönkretévő magyarázatokat utasított-

ta el, amelyekben nem Isten cselekedeteire, hanem az ember cselekvésére került a hangsúly.

Jézus gyógyított szombaton ezzel is bizonyítva, hogy Isten minden nap készségesen tesz az emberekért. A zsidó hagyomány szerint, csak az életveszélyben lévő betegek szabad szombaton segíteni. A meggyógyított bénák és vakok, hosszú idő óta voltak abban az állapotban, amiből Jézus kiemelte őket. Nem életveszélyből, hanem csüggesztő állapotukból mentette ki őket, mert a szeretet parancsot - mint minden törvény betöltését -, a formális szombatünneplés fölé helyezte. Jézus számára a törvény betöltése a szeretet volt.

Jézus nem abban látta messiási küldetését, hogy a törvényt lerontsa, hanem abban, hogy a törvény tartalmát, eredeti szándékát érvényesítse. Amíg a farizeusi tanítók a törvény külső kerítésével bajlódtak, Jézus a törvény áldását, a szeretetet közvetítette.

A szombat igazi tartalma Jézusnak, mint Messiásnak a jelenléte. Benne teljesedett be a szombat, mint Isten értünk való cselekvésének ünnepe. Hiszen ma is az az igazi szombatünneplés, amikor mi foglyok szabadok leszünk, amikor mi vakok ismét látni kezdünk, és oda tudjuk adni neki és el tudjuk engedni minden terhünket, amik bennünket kínoznak.

JÜRGEN MOLTMANN szerint: „Jézus a szombat parancsát nem ,áttörte’ vagy ,közömbösítette’. Nem is ,oldotta fel’ ezt úgy, hogy az emberek ez elé az alternatíva elé kerültek volna: Jézus vagy a Zsidóság. Az a szabadság, melyet Jézus a törvénnyel szemben kibontakoztatott, semmi más, mint a próféta által megígért és Izrael által várt messiási idő szabadsága” (338).

Jézus a szombatot nem semmissé, hanem ismét tartalmassá tette. Nem a törvényt és a kultuszt profanizálta, hanem az ember cselekvéséről ismét Isten cselekvésére tette a hangsúlyt. A szombatot nem munkanappá tette, hanem olyan ünneppé, melyben a hatnapi munka értelmet kap. Ez a régi-új tartalom az evangéliumok által feljegyzett hét messiási csodában bomlik ki előttünk. Mind a négy evangélista fontosnak tartotta ezeknek a feljegyzését, hiszen ha ezt figyelmen kívül hagyjuk, érthetetlen lesz Jézus imádságra intő prófétai óhajta: „*Imádkozzatok, hogy ne kelljen télen, sem szombaton menekülnötök*” (Mt 24:20).

Márk, valamint Lukács evangéliuma (Mk 1:21-28. Lk 4:31-37) jegyzi fel Jézus szombatnapon tett csodás, ördögűző tettét, amely a kapernaumi

zsinagógában történt. Először Jézus a zsinagógai istentisztelet szabályai szerint tanított, de másként, mint az írástudók. Az emberek „*Álmétkodtak a tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint az írástudók*” (Mk 1:22).

Jézus tanításának, a megszólaló Igének az a célja, hogy a démoni hatásoktól megszabaduljon az ember. Ahol a testté lett Ige, Jézus Krisztus megjelenik, ott az ördög nem uralkodhat. A szombatnapon megszólaló Igének is ez a célja. A szombat így lesz megszentelt nap, a szabadítás napja. Ezért gyógyítja meg a zsinagógából kimenő Jézus Péter anyósát szombatnapon (Mk 1:29-31).

A másik nevezetes szombatnapi, de nem gyógyítási történethez kapcsolódik Jézusnak egy nagyon fontos kijelentése a szombatról, ami a többi szombatnapi csodát is magyarázza: „*Jézus gabonaföldeken ment át szombaton, tanítványai pedig megéheztek, és elkezdtek kalászsokat tépdesni és enni*” (Mt 12:1-8, Mk 2:23-28, Lk 6:1-5). Jézus és tanítványai ezzel a tettükkel többszörösen is megsértették a rabbinikus szombat szabályait. A hithű rabbik nem hagyhatták el a települést e szent napon. A leskelődő farizeusok azzal voltak elfoglalva, hogy a szombat-tilalmak megszegését figyelték. A kalásztépegetést aratásnak, a kalász kimorzsolását cséplésnek, a búza megrágását pedig őrlésnek minősítették. Míg Jézus és tanítványai az aratásra érő mezőn Isten dolgairól beszélgettek és az egymással való közösséget ápolták a teremtés ünnepén, a farizeus a másikat nézte, ezért nem látta Istent. Krisztus a szombatünnepelés szabályát foglalta össze két fontos tételben: „*A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért, tehát az Emberfia ura a szombatnak is*” (Mk 2:27-28).

A szombatban Isten az ajándékozó és mi vagyunk a megajándékozottak. Isten azt akarja, hogy vele, egymással és a teremtett világgal ápoljuk a közösséget ezen a napon. A farizeus, aki az emberi cselekedetekre figyel, nem ezt látja a szombatban. A paragrafus eltakarja előle a közösségre szoruló embert. A másik alapelv pedig az, hogy a szombat, az Emberfia uralma nélkül értelmezhetetlen. Jézus azért jött a földre és azért hív minden héten önmagához vendégségbe, hogy az összetört közösséget megépítse önmagán keresztül Istennel, a világgal, a másik emberrel és önmagunkkal.

Márk evangéliumában ezt a vitatörténetet, egy szombatnapi gyógyítás követi (Mk 3:1-6, Mt 12:9-14, Lk 6:6-11), ami ismét a zsinagógában,

az istentisztelet helyén következik be: Jézus meggyógyított egy sorvadttal kezű embert. A farizeusok és az írástudók, a kor hivatásos teológusai figyelték Jézust, hogy mit tesz. A történet megdöbbentő befejezése szerint „A farizeusok pedig kimenve, a Heródes-pártiakkal együtt azonnal arról tanácskoztak, hogyan végezzenek vele” (6). A különös az, hogy a tartalom nélküli vallásos formákhoz való ragaszkodás ugyanazt a lelkiületet váltotta ki belőlük, ami a szombatnapon megszabadított ördögösben volt. A szeretet szabadsága elviselhetetlennek tűnt számukra.

Lukács a meggörnyedt asszony szombatnapi gyógyítása történetét is feljegyzí (Lk 13:10-17). A gyógyítást most nem a csapdát állítani akaró farizeusok és írástudók kezdeményezik, hanem maga a könyörületességre induló Jézus. Ő hívta magához az asszonyt, mindenki előtt tanította, hogy mindenki megértse: a szombat a szabadulás, az öröm napja, nem bilincs, hanem szárny. Jézus szerint a szombat a feloldozás, a felszabadulás ünnepe. Nem kegyes szokások ápolásával, hanem a segítségre szoruló felszabadításával teszünk bizonyosságot Jézusról, a szombat uráról.

De Jézus nemcsak a zsinagógában ünnepelte másként a szombatot, mint a farizeusok. Lukács feljegyzí (Lk 14:1-14), hogy egy szombatnapi ebéden Jézus egy vízkóros embert gyógyított meg. Szombaton a kegyes izraeliek a két reggeli és esti étkezésten túl, az istentisztelet után ünnepi ebédet szoktak rendezni, amelyet igyekeztek minél ünnepélyesebbé, gazdagabbá tenni, hogy ezzel is megtiszteljék a szombatot, feledve, hogy ezzel az ünneppel Isten tisztel meg minket. Az ünnep fényének emelése céljából szívesen hívtak meg előkelő vendégeket, különleges tanítókat. Így került Jézus egy farizeus szombati lakomájára. Ezekre a lakomákra, melyek az előkelők státusszimbólumai voltak, szabad volt a bejárás. Talán így került a vízkóros is a házba. Jézus egy mozdulattal meggyógyította és elbocsátotta őt, mert Jézus szeretetét a legszentebbnek tartott szombati munkatílatom sem akadályozhatja. Nem istentisztelet az, amelyki hagyja tovább szenvedni a szenvedőt.

Jézus egyik legnevezetesebb csodája Jeruzsálemben, a templom közelében történt, Betesda tavánál, talán a lombsátor ünnepének szombatján (Jn 5:1-30). A reményvesztett, harmincnycolc éve a tó partján heverő, mindenkitől elkerült embernek az volt a szombat értelme, hogy Jézus törődik vele, nincs egyedül. Jézus nem csupán a betegségére gyógyszer, hanem reménytelenségére is felelet. Hiszen nem az „akarok” hangzik el az ajkán először, hanem a fájdalmainál is nagyobb szenvedést okozó

mondat: „*Uram, nincs emberem*”. Isten éppen azért teremtette a szombatot, hogy az ember tudatában legyen annak, hogy nincsen egyedül. Ennek a napnak a belső lelki tartalma abban van, hogy az egyedüllétünk, a magányunk megszűnik, mert a szombat felszabadít. Jézus nem bízta a víz gyógyhatására a beteget, hanem egy rövid parancsot ad: „*Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj*”. Az ember pedig engedelmeskedett.

A szombat csak akkor lesz az emberért, ha Istennek ezeket a rövid, jól érthető, hitet próbáló parancsait készséges szívvel követjük. Ezért a harmincnegyedik éve beteg, de már meggyógyult ember is szombatot ünnepelt, mert a teremtő Isten cselekedetét tapasztalta.

Jézust ez a cselekedete halálos veszedelembé sodorta, mert ő adott parancsot arra, hogy a meggyógyult ember az ágyát - ami keleten bizonyára nem volt más, mint egy agyonkopott, szennyes gyékény, amin a tó partján hevert -, összegöngyölve a vállán hazavigye. A farizeusi szemek a csodára, hiszen mindig az ember tettét figyelik. A törvénytudók a törvényt „leromboló” tettet keresik, pedig Jézus éppen az atyák Isten törvényét eltakaró hagyományainak falát bontotta le ismét, hogy a szombatünnepelést visszaállítsa eredeti tartalmában. Jézus szombatja, a testi-lelki gyógyulás és felépülés napja.

A Bibliában feljegyzett hetedik szombatnapi csoda a vakon született ember szemének meggyógyítása (Jn 9:1-41). Ez a legrészletesebb információ arról, hogy Jézus hogyan is tekintett a szombatra. A lombosátor ünnepén a templomban lefolytatott vita végén a farizeusok és az írástudók „*köveket ragadtak, hogy megkövezzék, de Jézus elrejtőzött, és kiment a templomból*” (Jn 8:59). Talán a templomból jövet, talán máshol elhaladva pillantja meg a vakon született embert. Szombat van és a tanítványok Isten dolgairól beszélgetnek Jézussal. A vak látványa arra indítja őket, hogy vitatkozni kezdjenek, hogy kinek a vétke miatt következett be a vakon született tragédiája.

Ezután minden külön bejelentés nélkül, szokatlan dolgot tett Jézus. „*a földre köpött, sarat csinált a nyállal, és rákente a sarat a vakon született ember szeméire*”... (6). Ilyet aztán tényleg nem volt szabad szombatnapon tenni, hiszen a sárkésztetés tilalmas cselekedet volt.

A folytatása sem volt kevésbé provokáló a kortársak előtt. Jézus a megkent szemű vakhoz így szólt: „*Menj el, mosakodj meg a Silóám-távbán*”... A vak engedelmeskedett, és amikor visszatért, már látott.

A szomszédoknak tűnt fel a csoda, akiknek lelkesen el is beszélte, hogy Jézus mit tett vele. Az aggályoskodó hitű szomszédok vezették a meggyógyult vakot a farizeusok elé, akik a „szombatrontás” miatt megállapították: *„Nem Istentől való ez az ember, mert nem tartja meg a szombatot”*. Mások így szóltak: *„Hogyan tehetne bűnös ember ilyen jeleket? És meghasonlás támadt köztük”* (16). Ha a szombat tartalma az emberi cselekedetek latolgatása, annak csak meghasonlás lehet a vége. Ha eltűnik belőle az Isten cselekvéséért való hálaadás, akkor az emberi előírások és szabályok eltakarják az ajándékozó Istent.

A szombat édeni örökségünk, amit Isten nem magának, hanem az embernek alkotott. Tehát a kapcsolatépítés ünnepe, melyben az ember Istennel, a másikkal, önmaga belső világával és a teremtett világgal ismét kapcsolatba léphet. Jézus pedig nem azért jött, hogy ezt eltörölje, hanem, hogy visszaadja ezt ismét az embernek, de minden emberi torzítástól megtisztítva, megreformálva, olyan ünnepként, ami Isten szerezteéről beszél.

Jézusnak kellett eljönnie azért, hogy ez az Istentől kapott kincs, újra megtalált kincs lehessen.

Szombati hálazsoltár

Uram!

*Köszönöm szombatnapi békéd bársonyát,
mit szívembe csempészett angyalod.*

*Au izgalmak bűzös sárcsomói
lassan leperegnek szvemrők,
és Veled, semmit sem szólva,
csak Téged látva, együtt, egyedül.
Kisimult idegpályáimnak ismét
szívverésem adja az ütemet,
és ismét érzem vezető
kezedet a kezemben.*

*Csöndes, hús éjszakát adtál,
melyen tápláló gondolataid
édes íze betölti a számat.
Ismét tudok mosolyogni, és
táguló tüdővel lélegzetet venni.
A hálaadás belibben a szívem ablakán.*

Uram!

*Köszönöm a testvéreimet,
azokat, is, akik nem tudnak szeretni,
a gyengéket is, meg a
másképpen gondolkodókat.*

*Terheimet is megköszönöm,
a próbákat, meg az értelmetlen
visszáságokat, az órákat,
melyekről csak most tudtam meg,
hogy nem voltak hiábavalók.*

Istenem!

*Igéd égető szava után
megnyugodni benned,
és egészen a tenyeredbe simulni
halottként, csak néked élve.*

Ámen.

(Sz. J., 2002)

MIÉRT A SZOMBAT AZ ÜNNEPLÉS NAPJA?

... mert ez lesz Jézus visszajövele előtt a hűségjel

Az ószövetségi embernek, mint láttuk, a szombat a találkozás napja volt. Jézusnak is azért kellett a szombatot megtisztítani a ráarakódott emberi hagyományoktól, hogy a találkozásnak ez a nagyon fontos mozzanata ne sikkadjon el. Hitünk épsége ma is azon fordul meg, hogy találkozunk-e teremtő Urunkkal? Így az újszövetségi szombat tartalma a teremtésre való visszatekintésen túl, egy új elemmel bővült. Benne előre tekintünk a visszatérő Jézus Krisztusra. Így lesz minden szombat, a várakozás reménységének napja.

Jézus zörget a szívünk ajtaján (*Jel 3:20*). Csak úgy tudom beengedni őt, ha közösségem van vele, ha kész vagyok hétről hétre vele találkozni. Ha benne megújulok és a vele való közösségem reménységgé erősödik. Jézus visszajövele nem a világ végét hozza el, hanem Urunk azokért jön vissza, akik itt a földön vele jártak. Ez a nap nem mindennek a vége, hanem mindennek a beteljesedése lesz. Erre tanít minden szombatnap találkozót. Ennek a hitnek a kiépítésére kérte el Isten az időm egy hetedét, hogy az ő nyugalomával, békességével megajándékozzon.

Az ószövetségi idők papja, közbenjáró volt Isten és ember között. Az Újszövetség, különösen is a Zsidókhoz írt levél, Jézus papi szolgálatát hangsúlyozza. Ha a szombat az Istennel való találkozás napja, akkor

Krisztus közbenjárói szolgálata a találkozás lehetőségének alapja. Ez a híd menny és föld között. A közbenjárói szolgálat átélése, öntudatosulása nélkül, üres munkaszüneti nap lesz a szombat, hiszen Jézus Krisztus jelenléte hiányzik belőle. Ahogyan a szombat figyelmeztetés a teremtés realitására, ugyanúgy ennek jézusi módon való megünneplése az újjáteremtett ember Istennel való kapcsolatrendezésének az ünnepe. Benne Jézus kezébe tesszük a bűntől újra és újra beszennyezett hétköznapijainkat, miközben ő a megváltás következtében Istennel kialakított új közösségébe von bennünket. Ez a közbenjárás, és ez az újszövetségi szombatünneplés lényege.

Isten ítélete nem fenyegetés, hanem ígéret. A bűn miatt ellehetetlenült életű ember számára, az egyetlen reménység. A bűn felett csak Isten ítélete tud győzedelmeskedni. Mint szabadnak teremtett erkölcsi lények, szabadon dönthetünk. Isten nem kényszeríti ránk szeretetét. Azért kegyelmes cselekedet az ítélet, mert Isten nemcsak a szabad döntés lehetőségét biztosította, hanem minden bűnből a kimenekedés útját is megmutatta és lehetővé tette minden ember számára, *„Aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére. Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért tanúbizonyságként a maga idejében”* (1Tim 2:4-6). Éppen Jézus közbenjárói szolgálata készít fel minket az ítéletre, hogy benne a bűn és a halál törvényszerűségének bennünket sújtó terhétől felszabaduljunk az örök életre. Jézusban *„megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek, és arra nevel minket, hogy megtagadva a hitetlenséget és a világi kívánságokat, józanul, igazságosan és kegyesen éljünk a világban”* (Tit 2:11-12). Az ítélet az életért és nem az élet ellen van. Ezt csak akkor értjük meg, ha hívását elfogadjuk. Ennek a hívó szónak erősítése minden szombat.

A bűn nemcsak az ember életét teszi tönkre, hanem a teremtett világ egészét is romlásba taszítja. A szombat - mint láttuk a fentiekben -, a közösség napja Istennel, emberrel, világgal. Mint ilyen: jel, pecsét mely azt jelzi, hogy felismertem-e a tönkrement kapcsolat egyedüli gyógyszerét: kész vagyok-e visszatálni Isten törvényéhez? A törvény megtartására az ember képtelen, ezért elfogadása nem érdem, hanem lehetőség, egy tervrajz, ami azt mutatja meg, hogy Isten milyenné akarja formálni az életet. Ez a tervrajz Krisztus nélkül, aki az egyedül igaz építőmester,

nem sokat ér. Ha csak sóhajtozunk az elvesztett Éden után, ha csak elméletileg fogadjuk el Isten törvényét, a bűn végképp tönkreteszi életünket. Ha Krisztus szövetséges társai leszünk, akkor felszabadulunk a bűn, vagyis a törvénytelenység uralma alól, az Istennel való közösség szabadságára. Ezért a szombat az Istennel, Jézus Krisztus által megvalósuló új közösség ünnepe.

Isten a bűn által tönkretett szövetség meggyógyítására fogadta szövetségébe az embert. Mivel Isten törvénye szerepet kapott a szövetségben (2Móz 34:27), a törvény szívében elhelyezkedő szombatparancsnak központi szerepe van. Isten kijelentette, hogy a szombat „jegy”, „pecsét”, „*annak jeléül, hogy van közünk egymáshoz, és megtudják, hogy én vagyok az Úr, aki megszentelem őket*” (Ez 20:12. 20. vö. 2Móz 31:17.) A Bibliában a szent: az Isten céljaira elkülönítettet jelenti.

A szombat az Istenhez tartozás, az Istennel való kapcsolat jele. Bene Isten elkötelezi magát mellettem és én őt elfogadom egyedüli szövetséges társamul. Ezért „örök szövetség” a szombat a teremtéstől fogva mindvégig (2Móz 31:6-17). Bár az ember lázadása, engedetlensége miatt Istennek meg kellett újítani a szövetségét, mégis mindkét szövetség, Isten népe iránti szeretetén alapszik (5Móz 7:7-8).

Nem én tartom meg a szombatot, hanem a szombat tart meg engem a Krisztussal való közösségben! Ezért nem érdem, hanem lehetőség. Az idő és az örökkévalóság kapuja. Ezért jóval több, mint munkaszüneti nap, amikor bizonyos dolgokat „nem szabad” tenni. Lehetőség arra, hogy a múlandóban megtaláljuk a kapcsolópontot Jézus által. Ezért Isten ítéletében nem az lesz a kérdés, hogy mit tettem vagy nem tettem meg a hetedik napon, hanem az, hogy ez a nap összekötötte-e mulandó életemet Jézus Krisztus által az örökkévalóval? Ez teszi ezt a napot a menny előlívéré.

Az ítélet azokat sújtja, akik a vele való közösség elől elmenekülnek, akik nem akarják meghallani hívó szavát. Amikor Jézus visszajön ítélni, azokért jön, akik vele szövetségben voltak. Ezért van jelentősége a szombatnak, a kapcsolat napjának.

A szombat, meghívás: tölts velem egy napot. Nem emel ki a világból, hanem magával, a testvéri közösséggel és szép világával összekapcsol. Ezzel készíti a nagy találkozót, amikor Isten végképp leveszi rólunk bűneink terhét. Ez a nagy találkozó a történelem egyetlen megoldása.

Az üdvösség, a megtalált nyugalom. Isten azt a bűnt ítéli meg, ami a nyugalmat teszi tönkre. A bűn kimozdította az embert a közösség békeségéből. Az ítélet visszaállítja Isten uralmát a világ felett.

JÜRGEN MOLTSMANN szerint: „A szombat megőrzi a teremtményeket a semmivé-léttől, és nyugtalan lényüket megtölti az örökkévaló Isten jelenlétének boldogságával. Szombaton minden teremtmény megtalálja a maga helyét a jelenlévő Istenben. Semmiből állt elő a teremtés, szombatra teremtetett, ezért van az, hogy szombaton, Isten jelenlétében egzisztál. Ez a szombati áldás: Ez nem Isten alkotásából, hanem Isten nyugalmából ered, nem Istennek valamely tettéből, hanem Istennek jelenléte által”. (Jürgen Moltmann: A reménység fényei. Bp. 1989. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya 327-328).

MIÉRT A SZOMBAT AZ ÜNNEPLÉS NAPJA?

... mert a mennyben is szombatot ünnepelünk

Mivel Isten az embert az önmagával való örök közösségre teremtette, ezért a közösség jele, a szombat is örök. Isten a teremtés beteljesedésekor adta. „A teremtésre úgy lehet tekinteni, mint Istennek művében való kijelentésére, de csak a szombat Isten önkijelentése. Ezért torkollik a teremtés műve a teremtés szombatjába. Ezért a teremtés szombatjával már elkezdődik a dicsőség birodalma: minden teremtmény reménysége és jövője. Mivel a teremtés szombatja Isten szombatja és nyugalomban örök dicsősége van jelen, ezért minden emberi szombatnap a ‚beteljesedés álmává’ lesz (Fr. Rosenzweig), és az embernek a saját emberi művétől való nyugalma az isteni dicsőség örök ünnepének az előjelévé lesz.

A szombat nem a teremtés napja, hanem az *„Úrnak a napja”* (J. Moltmann. i.m. 326). Mit jelent JÜRGEN MOLTSMANN-nak ez a fontos kijelentése? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a szombat és az örökkévalóság összefügg. A szombatnak az Éden óta az az egyik rendeltetése, hogy az időben összekapcsolja az embert az örökkévalósággal. Az ember reménységre teremtett lény. Csak úgy kapnak célt mindennapjaink, ha a mulandóban átéljük az eljövendő világ előízét. A prófétai ige azt tanítja, hogy *„ahogyan megmarad az új ég és az új föld, amelyet én alkotok - így szól*

az Úr -, ugyanúgy megmaradnak utódaitok és nevetek is. Azután újholdról újholdra és szombatról szombatra eljön minden ember és leborul előttem - mondja az Úr” (Ézs 66:22-23). Istennek az az akarata, hogy népe az örökkévalóságban is ünnepelje a szombatot. Az Úr már a testi Izráelnek megígérte a lelki nyugalmat. Ez a nyugalom minden várakozás összességét jelenti, mint ahogyan az evangéliumokban az „Isten országa” fogalom. Isten ószövetségi népe engedetlensége folytán elmulasztotta ezt az alkalmat. „Mivel még nem teljesedett be az ő nyugalomába való bemenetel ígérete, gondosan ügyeljünk arra, hogy közülünk senki le ne maradjon erről” (Zsid 4:1). Isten ígéretei mindig feltételesek, de amit megígért, azt beteljesíti. A teljesedés tőlem függ: kész vagyok-e Krisztussal újra és újra közösségre lépni. Az én felelős döntésem szükséges hozzá, hiszen Isten már döntött, „Mert megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit 2:11). Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2:4).

Úgy vár Isten nyugalma odaát, hogy ennek a beteljesedő odaáti világnak itt van az ajtaja. A szombat az el nem múlt kapcsolat ígérete. A mennyben nem lesz fáradtság és mégis lesz szombat. Templom sem lesz, mégis az újjáteremtettek számára a nagy találkozás napja marad.

A keresztyén nem a mennyországban reménykedik, hanem abban, hogy mindenkor Krisztussal lesz (1Thessz 4:17), és a bűn életet rontó hatalma többé már nem választja el sem Istentől, sem a világtól, sem a felebaráttól. A mennyország a helyreállt közösség öröme, amiről a Biblia prófétái jelképekben beszél. A jelkép nem egyenlő a valósággal, csak tükrözi annak. Kár lenne azon törni a fejünket, hogy az oroszlán hogyan is lesz vegetáriánus, hogy fog átalakulni a növényi táplálkozásra alkalmatlan tápcsatornája (Ézs 65, 25). Ézsaiás prófétái képei csak arról szólnak, hogy a megváltásnak az a célja, hogy a múlt minden félelme egyszer s mindenkorra véget ér. Arról is felesleges spekulálni, hogy milyen nagy lesz az új Jeruzsálem, s hogy valóban olyan alakú lesz-e mint ahogyan ezt a Jelenések könyvének prófétái képe leírja (Jel 21:9-21). Felesleges azon gyötrődni itt, hogyan is lesz ott a szombat, amikor „éjszaka sem lesz többé, és nem lesz szükségük lámpásra, sem napvilágra, mert az Úr Isten fénylik fölöttük, és uralkodnak örökkön örökké” (Jel 22:5). A jelkép így eltakarná a valót. Épp így összekeveri a képet a valósággal az, aki a szombatot Krisztus nélkül akarja „megtartani”, vagy Krisztust csak lelkiekben, a szombat valóságos nyugalma és közössége nélkül akarja követni.

A szombat jel, a megváltás célba érkezésének a jele. Aki a jelet nem becsüli, a valóságot is egyre kevésbé becsüli. A kereszténység mai valóságának (amiért a kutatók arról beszélnek, hogy egy kereszténység utáni korban élünk) egyik fontos tünete, hogy a teremtésben való hitünk meggyengült. Ebben bizonyára része van annak, hogy a jel is eltűnt. Ismét a jeles evangélikus teológust JÜRGEN MOLTMANN-t idézem: „Minden zsidó és minden keresztény tanításnak, mely a teremtésről szól, egyúttal a szombatról szóló tanításnak is kell lennie, mert szombaton és a szombat által ,fejezte be’ Isten teremtését, és mivel szombaton és a szombat által ismerik fel az emberek azt a valóságot, amelyben élnek, és amely önmagukban van úgy, mint Isten teremtése” (i.m. 321).

Mivel mi ott vagyunk otthon, ahol Jézus van, a szombat Krisztusra utaló ünnep. Ő megígérte mennybemenetele előtt, hogy velünk marad minden napon a világ végezetéig (Mt 28:20). A szombat csak vele ünnep. Ezért nem szabad szembeállítani a szombatot Jézussal, mint ahogyan a farizeusok tették. Nem az a kérdés, hogy Jézus a fontos, vagy a szombat? A kettő egymásra mutat. Ahogyan teremtés nélkül nincs újjáteremtés, úgy a szombat Jézus nélkül nem képzelhető el. A földi ünnepünk csak jel, még nem az igazi hazaérkezés, de minden szombat egy állomás az örök szombat felé, ahol mindnyájan, mindig együtt leszünk az Úrral. A teremtés ünnepe Jézus megváltása által, a beteljesedés ünnepe lesz. A teremtés igazi célja a megváltásban mutatkozik meg és az újjáteremtésben ér célba.

A szombatot csak úgy lehet megszentelni, ha egészen szabadokká válunk a Jézussal való boldog közösségre. Része van benne a múltnak, hiszen a hitünk azon épül fel, hogy visszaemlékezünk mindarra, amit Isten eddig értünk tett, de a jelen is részt kap belőle. Időt kapunk benne a testi, lelki pihenésre. Letehetjük dolgainkat, hogy vele lehessünk, akitől minden jó adomány és ajándék származik. De a szombat igazán az örökkévalóság ünnepe, mert előremutat arra az időre, amikor elszakíthatatlanul és örökre Jézussal leszünk. Híradás a szombat a múlandóban az örökkévalóról, aki fiává fogadott minket és a célig elkíséri életünket. A teremtés az embernek adott szombattal kiteljesedett, a megváltás a szombat által előremutat a beteljesedésre.

Ezért kell újra rátalálni erre a napra, és élni vele, mint a Jézussal való találkozásunk különös jelével.

*Uram, a Te ajándékod az idő,
minden év, minden pillanat.
Te rendezted el így,
életünket határai közé szorítottad,
ahol dolgozunk,
megpihenünk és erőt gyűjtünk....*

*A szívünk, egész napunk üres marad,
ha csak eltelik az a 24 óra,
és soha nem tartok szünetet....*

*Hogy gondoljak Rád,
a Te szeretetedre, életem értelmére.
Hogy megint találkozam Veled,
másképp a munkám hajsza lesz,
a szabadidőm zűrzavar,
a pihenésem lustálkodás.
Mert hiányzik a mérték, az irányítás. ...*

*Uram, mindennap mindenütt Belőled kell élnem,
munkában, szabadidőben, pihenésben - 24 óra hosszát.*

*Ez csak úgy lehet, ha kellő időben szünetet tartok,
szünetet Istenért.*

*Ez egyszersmind a legjobb szünet saját magamnak is,
mert boldoggá tesz és bizakodóvá.*

*Jön majd egy nap, és Te visszakéred tőlem az időt,
évről évre, napról napra
minden pillanatot.*

*És akkor, ha egész életemben
nem volt Rád időm,
nem volt időm Isten- és emberszeretetre,
akkor minden sietség az ördögé.*

*Uram, nem az idő hiányzik nekünk,
a szeretet hiányzik.*

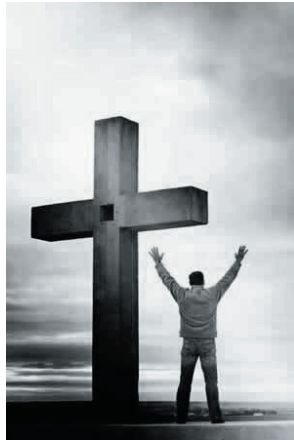
Küldd el hozzánk megint.

*Aki szeret, van ideje, élni tud vele,
s a munka, a szabadidő,
a pihenés minden pillanatának
értéket és értelmet ad.*

Forrás: Paul Roth: Istennel mindig beszélhetünk

MIT JELENT AZ, HOGY...

... „semmi dolgot ne tégy”?

Ha nem dolgozol szombaton, még nem ünnepsz szombatot, mert a szombat - mondta nagyapám - nem „szent heverde napja”. Az embert igazán emberré, a munka teszi. Istennek olyan teremtményei vagyunk, akik nemcsak elszenvedik a világot, hanem művelik és őrzik azt. Aki már nem akar semmit sem tenni az életben, az csendben kihullik a számára értelmét vesztett életből.

A hetedik nap, a hatnapi munka értelméért és öröméért van. Megpihenés a munkától és rákészülés a további feladatokra. Ez az a nap, amikor „felülről”, Isten arca felől látjuk a magunk életét, tennivalóit, céljainkat, sikereinket és kudarcainkat. Ha ez a mérlegelés elmarad, hiteltelen, végül pedig értelmetlen lesz minden fáradozásunk.

A mai ember hajlamos arra, hogy önmaga előtt is elfusson. Ma nagyon időszerű az a kis anekdota, ami David Livingstone-al, a nagy Afrika kutató misszionáriussal esett meg. Táborhelyet kellett változtatnia, és ezért egy csoport bennszülöttel megállapodott, hogy segíteni fognak tisztas bérért a költözésben. Livingstone gondosan kidolgozta az útitervet, a várható táborok helyét, a pihenés idejét. Az egyik megerőltető

útszakasz utáni déli pihenő ideje letelt. Livingstone a tervre gondolva elkezdte biztatgatni a teherhordókat az indulásra, de azok nem mozdultak. Végül, kétségbeesve amiatt, hogy az esti célt nem érik el, a csoport főnökét kezdte kérlelni, hogy adjon jelt az indulásra. A főnök lassan felállt és a következőt mondta Livingstone-nak: „Nagy fehér úr, nem tehetjük, nem indulhatunk, mert a lelkünk még nem ért utol minket”. A 21. századi ember is sokszor elhagyja a lelkét a rohanásban. De Isten ad időt. Talán nem kellene elrohanni előle.

Ha szombaton kikapcsolom a számítógépet, nem kapcsolom be a tévét és nem böngészem az újságokat, más szóval: nem végzem napi feladataimat, megkérdezik tőlem, amit a hajdan volt osztálytársam kérdezett: „mondd, mire jó az?” A válaszom egyszerű. Próbáld ki, majd megtudod, hogy milyen jó találkozni Istennel és így nyugalomra találni a nagy nyugtalanságban.

A szombat arra jó, hogy ez legyen az Isten színe előtti, minden állásos szerepjátszástól mentes találkozás napja. A némán templomozó, nosztalgikus kereszténységtől el kell jutnunk az együtt, egyért, egymásért örülni tudó keresztény közösségekig. Erre ad lehetőséget a szombat, amikor a Tízparancsolat szerint, semmi dolgot sem teszünk, de azok sem, akik a kapuinkon belül vannak. Mert ez a nyugalom nem önmagáért való.

A negyedik parancsolat nemcsak az ünneplésről szól, hanem a munka parancsolata is, ami így tanít: „*Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat!*” (2Móz 20, 9). A gép nemcsak az alkotás örömétől, hanem a munka végzésétől is megfosztja az embert. A munka nélküli élet, értelmetlen élet. A munka édeni örökségünk, csak a bűn változtatta bilincssé, teherré a szárnyat, ami az élet értelmét tárja fel előttünk. A szombat arra is tanít, hogy minden tennivalónk mögött valahol a Teremtő parancsa áll, hogy a tőle kapott világunkat művelni és őrizni kell. Ez nem azt jelenti, hogy az ember a maga tetszésére formálja a világot, hanem azt, hogy az Istentől kapott világot úgy becsüljük, hogy a benne kapott értékeket kamatoztatjuk. De nem bűnös önzésünk pusztító szenvedélyével, hanem Isten teremtői művének felfedezésével, örömével.

A nyolc óra munka értelmes öröme, a nyolc óra jól megérdemelt pihenés nyugalma és a nyolc óra szabadidő okos kiegészítő tevékenysége, napjaink mentálhigiénéjének az alapja. Ez a prevenció a neurózis, a depresszió ellen. Ez a hatnapi munka tartalma, ami nélkül nincs szombati

nyugalom. Csak a hétköznapok mentális harmóniáját megtaláló ember tudja a teremtő Istennel a hetedik napon - amit Isten áldott meg és szentelt meg - felvenni a kapcsolatot. Máté evangéliuma szerint, Jézus egy ígérettel bocsátotta útnak övéit: „*íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig*” (Mt 28, 20). A kereszténység kulcskérdése az, hogy hogyan éli meg Jézus jelenlétét.

Sokan, akik elrohannak a szombat ember felé nyújtott áldása mellett, azt mondják, hogy mivel mindig Jézus jelenlétében kell élnünk, értelmetlen egy napot a találkozásra szánni. Pedig a nyolc óra munka, nyolc óra pihenés rendje kívánja a hetedik nap aktív nyugalomát, hiszen a magunk teremtette bűnös világunkban kell a felső tájékozódási pont, különben eltévedünk. A pihenés értünk van, mert nemcsak a munkánk édeni örökség, hanem a pihenésünk is. Ezen nemcsak fizikai fáradalminktól kell megpihennünk, hanem Isten az ő nyugalomába akar bekapcsolni.

MIT JELENT AZ, HOGY...

... a „szent gyülekezés napja”?

Ha szombaton tartjuk az istentiszteleteket, ezzel még nem ünnepe-
lünk szombatot. A szombat a találkozás napja, elmagányosodásunk men-
tális betegségének gyógyszere. Szétesnek emberi kapcsolataink, mert
nincs időnk egymásra. Az egyik másodéves egyetemi hallgatóm mondta
karácsony előtt, hogy ő azt fogja kérni ajándékkul édesapjától, aki né-
hány éve elhagyta őket, hogy töltsön vele otthon egy napot és legyen
ideje egy kis beszélgetésre. A gyerekesnek tűnő válaszáért társai nem
nevezték ki. Többen maguk elé néztek és mosolyogtak, mert a közelítő
ünnep fényében mindenki érezte, hogy a találkozás, a közösség értéke-
sebb, mint a tárgy, a szabvány ajándék, amit egymásnak adunk.

A családok is ráéreztek erre a találkozásra. A házasság válsága nem
a szexuális technikák gyors fejlődése miatt kialakult válság, hanem a
kommunikáció megüresedésének válsága. A szép szavak kora elmúlik, a
parancsoló mondatok egyre élesebben vágnak. Ahhoz, hogy két külön-
böző és mégis egy cél felé haladó ember együtt maradjon, meg kelle-
ne tanulni érzéseinkről, belső világunk problémáiról, gondolatainkról és
kisebb nagyobb tapasztalatainkról kommunikálni egymással. Törvényes
jogszabályokkal és rendelkező mondatokkal nem lehet egységet terem-

teni ember és ember között. Isten a hetedik napot a család építésére is fel akarja használni.

A barátságok is tönkremennek. Nincs időnk, a türelmünk is elfogy lassan. Csak olyan emberekkel szeretnénk találkozni, akiknek nem kell magyarázkodni, akik automatikusan azt gondolják, amit mi szeretnénk és mivel az emberek gondolkodásmódja sem szabványosítható, egyre kevesebb ilyen embert találunk, míg végül egyedül maradunk és a világból egy hatalmas ellenség lesz. A barátság az egymás megértésének iskolája. Ha szeretettel és bizalommal közelítünk a másikhöz, új világokat fedezünk fel benne. A másik tapasztalatával, önmagunkat gazdagítjuk. Ez messze úzi a fásultságot, ami a mai ember életét áttörhetetlen bozótként fojtogatja. A barátság, értelmet ad az életünknek. Hitünk, szeretetünk, reménységünk közös titkait segít átélni és emberré tesz bennünket. Erre is időt, alkalmat ad Isten a hetedik napon, hisz az az emberért lett.

Mi hát a szombatünneplés mentálhigiéniéje? A bibliai szombat a pénteki naplementével kezdődött. Nem azért, mert az ókori ember nehezen tudta volna kiszámítani, hogy mikor van éjfél, hanem mert a szombat az elfáradt test megnyugvásával, békéjével kezdődik. Amikor lemegy a nap, a szombat küszöbéhez érünk. Illik köszönteni. Ha az életünkben elmosódnak a határvonalak, összekeverednek a dolgok, és beáll a harmonia helyett az anarchia. Tiszteld a küszöböt, mert érted van. Az ajtóban letesszük a terhet és megköszönjük az erőt, amit annak hordozásához kaptunk. A munka, dolgaink őserdeje múlt idővé lesz, amit most felülről, kívülről (vagy talán belülről) nézünk. A testnek és léleknek egyformán szüksége van erre az oldódásra. Ez a letetés csak úgy sikerülhet, ha tudom, hogy a szombat nem üres ház, nem csak szabadidő, hanem valakihez vendégségbe megyek. Valakihez, aki fölöttem van. A szombat tartalma és értelme a küszöbnél dől el.

A lefekvés előtti jó beszélgetés, melyben kisimulnak lelki görcseink, a legjobb altató. Az ember teste, lelke, idegrendszere, csak lassan tud a hajszolt tempóból átállni az alvásra. Sokszor az a pánik nem hagy nyugodtan aludni, hogy nem tudunk elaludni. V. E. Frankl - világhíres pszichológus - azt ajánlja a nehezen elalvóknak, hogy ne akarjanak mindenáron elaludni, akkor biztosan sikerülni fog. Próbáljuk meg. Ilyenkor helyezzük oda életünket Isten tenyerére, biztos lesz a siker. Az alvás nem az ébrenlét ellentéte, hanem a szervezet másféle frissítő tevékeny-

sege, de hasonló egy akkumulátorfeltöltéshez.

A szombat nem magányos ünnep, hiszen nem igazán kellemes egyedül ünnepelni. Meg kell osztani szereteteimmel, mint a mindennapi kenyeret. Ezért jó, ha a terített asztal is hozzátartozik a szombat köszöntéséhez.

Dietrich Bonhoeffer a 20. század egyik legjelentősebb evangélikus mártír-teológusa erről így írt: „Az asztalközösség ünnep. Az asztalközösség a mindennapi munka közepette újra meg újra elnyert ajándék: megemlékezés Isten nyugalmaról, a szombatról, az egész hét és abban minden fáradozás értelméről és céljáról. Életünk nem csupán fáradtság és munka, hanem felüdülés is, örvendezés Isten jóságán. Mi munkálkodunk, ám Isten táplál, s ő visel ránk gondot. Ez ad okot az ünneplésre” (Szentek közössége Bp. 1997. Harmat. 57.). Az asztalközösséghez a beszélgetés, az emberi kapcsolatok ápolása is hozzátartozik.

Hét közben ritkán van időnk belső világunk dolgait megosztani egymással. Isten nem beszélő lénynek teremtett minket, akik csak parancsoló vagy kijelentő mondatokat közvetítenek egymás felé. Érzéseink, gondolataink elcsökevényesednek, ha nem fogalmazzuk meg őket és nem osztjuk meg azokat egymással. A hitünk sem más, mint megértett tapasztalat. Ez lehet az ideje annak, hogy észrevegyük a másokban lakó, sokszor ismeretlen embert. Ez lelki látóhatárunk tágulását eredményezi, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy idegileg, fizikailag, társadalmilag, teherbíró emberek legyünk.

Sokszor panaszkodunk arról, hogy kevés a tolerancia az emberekben, senki nem érti meg a másikat, netán minket sem. Sokszor szándékosan értjük félre egymást. Ez annak a következménye, hogy az igazán értékes szívtől szívig ható beszélgetésekre, őszinte barátkozásra napjaink sodrában nem jut idő. Isten azért kéri vissza a hetedik napot, hogy időnket megáldja és megsokszorozva adja vissza nekünk.

A szombat koronája az imádság. „A közös imádság voltaképpen a keresztény életközösség legtermészetesebb megnyilvánulása” (D. Bonhoeffer i.m. 52.). Ehhez viszont meg kellene, hogy szabaduljon a formális terheitől. Mi diktálni, szónokolni akarunk Istennek ahelyett, hogy beszélgetnénk vele. Az imádságunk sokszor nem más, mint akaratátvitel, az akaratátvétel helyett. Egyre kevesebben értik, hogy formális keretek nélkül is lehet imádkozni. Az imádság egyik formája lehet az is, amikor magunk közé ültetjük lélekben Jézust és tapasztalatainkat, életünk belső, Istennel szerzett dolgait elmondjuk neki.

A nemes zene is imádság. Olyan kapukat nyit meg az emberi lélekben, amik nélküle talán örökre zárva maradnának. Mai korunkra nem jellemző az éneklés és sajnos a keresztyény közösségekben is haldoklik, ezt is megölte a gép, meg a „szent beatzene”. Pedig az imádságos, nemes zene az elmúlt korok hívóível, testvéreink felé épít hidat. Csak a beteg lelkű ember akarja a múltat végképp eltörölni. Mivel a múlt a talpunk alatt van, magunk alól rántjuk ki a „szőnyeget” és azon csodálkozunk, hogy nem sikerült állva maradnunk.

A szombatnap áldása tehát nagyban függ attól, hogy hogyan lépem át a küszöböt. Ha a fentieket sikerül megfogadnom - igaz, hogy emberi gyarlóságaink miatt ez nem mindig sikerül -, akkor lesz a szombat gyönyörűség, vagyis az, aminek Isten szánta.

Ha igazán örülünk, akkor ég bennünk a vágy a testvéri közösség után. Akkor a templom nem szolgáltató ház lesz, ahol vallásos kíváncsiságunk kielégítésén szakemberek fáradoznak, akik munkájukat jól vagy rosszul végzik. Ne feledjük: a szombat a találkozás napja. A találkozásnak Isten Igéje ad keretet, de az igazi célja Istennel és a felebaráttal kialakuló közösség megélése.

Megszívlelendő D. Bonhoeffer tanácsa: „Ahogyan a keresztyény embernek nem szabad folyvást a saját lelki életének hőfokát méricskél-
nie, a keresztyény közösséget sem azért kapjuk ajándékba Istentől, hogy örökké a hogylétével foglalkozzunk. Minél hatásosabban vesszük Isten mindennapi ajándékát, annál biztosabban és egyenletesebben fog közösségünk napról napra növekedni és gyarapodni Isten tetszése szerint. A keresztyény testvériség nem eszménykép, amelyet meg kellene valósítani, hanem valóság, amely Istentől Krisztusban adott, s amelyben nekünk is részünk lehet” (i. m. 20. oldal).

„MONDD, MIRE JÓ AZ?”

Arra a kérdésre, hogy mire jó a szombat, csak akkor tud az ember válaszolni, ha van tapasztalata róla, ha kipróbálta. Jézus a szombatünnepelést azzal reformálta meg, hogy a tilalmak bilincсібől kiszabadítva, visszaadta az embernek. Újra megtanította, hogy a szombat nem kényszer, hanem a teremtéshez tartozó része az életünknek, ajándék, amire az embernek szüksége van. Ő nem a szombattól, hanem a tartalmát vesztített kényszerünnepelés bilincsetől szabadította meg az embert. Az ember pedig figyelmen kívül hagyja azt, hogy ezzel az ajándékkal szabadon élhet, és nem kellene rombolnia önmagát.

A szombat ünneplése nem kötelező vallásos szabály, hanem lehetőség. Nem tilalom, hanem ajándék, gyógyszer az agyonhajszolt embernek, aki úgy érzi, hogy semmire sincs ideje. Nem bilincs, hanem szárny, nem megtilt valamit, hanem felszabadít az Istennel, emberekkel és a világgal való közösségre. Nem a tilalmak betartása teszi a szombatot ünneppé, hanem az ajándékok elfogadása.

A szombatünnepelés lényege a Krisztussal való találkozás, az ő elfogadása. A szombatnapi nyugalomnak belülről kell kifelé sugározni és nem fordítva. A Tízparancsolat sem a szankcionálandó bűnök listája, hanem emberségünk rövid foglalata. A negyedik parancsolat - emberi jogunk,

amivel ha élünk, ennek hasznát, áldását élvezzük, ha nem élünk vele, magunkat romboljuk.

Ezért nem a vasárnap helyett ünnepeünk szombatot. Ha Jézustól, a szombatünneplés reformátorától tanulunk, akkor ez a nap nekünk lesz fontos. Nem azon törjük a fejünket, hogy mit szabad és mit nem szabad csinálni ezen a napon, hanem az lesz minden tettünk végső oka, hogy ráataláljunk életünk igazi harmóniájára. Tanuljuk gondjainkat Isten kezébe letenni, kikapcsolódni, hogy be tudjunk kapcsolódni az Istennel való közösség örömébe.

Az igazi szombatünneplés hazatalálás lélekben, az elveszített Édenbe. Ezért hát nem vitatni kell, érvelni mellette vagy ellene, hanem ki kell próbálni, élni kell vele, hogy rájövjünk: nélküle nem teljes az életünk.

Ha jól ünnepeztünk, akkor nem visszamenekülünk a megszokott hétköznapiakba, nem is az igát vesszük újra a vállunkra, hanem azzal a Jézussal, akinél ezen a napon vendégségben voltunk, tovább megyünk az úton az ő országa felé, amihez egy héttel ismét közelebb jutottunk. Mesterünk kísér, aki szombaton nyugodott a parancsolat szerint, hogy a hét első napján feltámadjon ismét cselekedni velünk együtt az ő országáért. Feltámadásban járni, tevékenykedni kell. Nem a teremtés első napja volt az ünnep, hanem a célba érkezés, a hetedik nap volt az, amit Isten megáldott és megszentelt. A feltámadás nem a cél, hanem az új kezdet. A bennünk feltámadó Jézus vezet a célhoz, ő biztosítja, hogy országa a mi országunk legyen. Azért él bennünk a visszatérő Jézus reménysége, mert minden hetedik napon vele építjük kapcsolatainkat és minden hét elején vele indulunk.

Tervezzük meg ünnepeinket úgy, hogy az Isten adta értékeket tegyük benne uralkodóvá. A szabványosodó, megürült tartalmú, lélektelen ünneplés árt, hitet rombol. A látszat nemcsak csal, hanem tönkre is teszi a teremtés emlékünnepeinek igazi tartalmát. A tartalom teszi a formát széppé és nem a forma biztosítja a tartalmat. Isten azt akarja, hogy minden hetedik napon kincsre találjunk, az igaz emberség kincsére. A nyugalom hazatalálást jelent, örömet. Ezért az örömért nem harcolni kell, nem is vitatkozni kell felette, hanem el kell fogadni, járni kell benne.

Jézus, amit ígért már régen megadta. Nekem csak el kell fogadnom, és helyesen kell döntenem.

VÁLASZOK NAPJAINK KÉRDÉSEIRE

Hátoldal fülszöveg

KIADVÁNYSOROZAT

**válaszok
napjaink
kérdéseire**